

Utdrag ur

ROMA KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2007

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Roma kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningssprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Antikvarie Eva Selin
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av metall	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av sten	Antikvarie Rebecka Svensson
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Rebecka Svensson

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, Stockholm

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Inventering av inventarierna i Roma kyrka 1997, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Roma kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.

Program för invändig restaurering av Roma kyrka, upprättat 2007 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.

Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.

Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringnings seder, 1985.

Svahnström, Gunnar och Karin, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.

Strelow, Hans Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Sveriges Kyrkor, Gotland bd IX:2, 2001.

Utas, Jan Andréasson-, Om gotländska valv, examensarbete i Arkitekturens teori och historia, Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelser

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1086	Kyrkan byggdes enligt Strelow.	
o. 1150	Dopfuntsfot på kyrkogården.	SvK
s.1100-tal	En romansk stenkyrka med absidkor och sakristia byggdes, varav vid sidan av enstaka stenar med puts- och målningsrester inmurade i den nuvarande kyrkans murverk ovan valven, samt omfattningarna till två av portalerna (återanvända i de V portalerna) endast sakristian inklusive absidkorets N vägg och en djurfigur, inmurad i korets Ö gavelröste, är bevarade (SvK daterar absidkoret till "1100-talets mitt" och sakristian till "omkr. 1175").	GK SvK
1200-tal	Det nuvarande koret och långhuset byggdes i en eller två etapper, de två västligaste travéerna i kan ha tillkommit något senare än resten av långhuset. (SvK daterar den Ö travén till "omkr. 1240, de båda V till "omkr. 1255"). Byggnaden karaktäriseras som en "falsk basilika".	GK SvK
	Väggsåpet i N kormuren.	GK
o. 1250	Dopfunten (musselkuppetyp).	GK, SvK
1300-tal	Ett västtorn planerades men kom aldrig till utförande (ett kapitalband av "Egypticus"-verkstaden är bevarat; SvK anger "1300-talets början").	GK, SvK
1387	Gravsten i korgolvet över bildsnidaren Johannes Bugge och hans dotter Margareta.	GK, SvK
Medeltid	Järnbeslagen på portarna är delvis medeltida.	SvK
	Runristad gravhäll, uttagen på 1920-talet ur den korsformiga gluggen i korets Ö gavelröste. Förvaras i Gotlands fornsal.	SvK
1631	Kyrkan restaurerades grundligt, den var då "nere paa fald" (närapå fallfärdig). Bänkinredning.	SvK
1654	Epitafium över kyrkoherden Magnus Magni Majander. Målat av Johan Bartsch d.ä.	GK, SvK GKS
1656	Altartavla av Johan Bartsch, numera i långhuset.	GK, SvK Inskr.
	Predikstol (ej bevarad).	SvK
1661	Gravsten i korgolvet över kyrkoherden Majander ohh.	SvK
1664	Epitafium över Bendt Rasmussøn Karby ohh Mette Niels datter. Målat av Johan Bartsch d.ä.	GK, SvK GKS
1600-tal	Epitafietavla, till 1965 bevarad på kyrkvinden.	SvK/ATA
1732	Nya bänkar, de äldre flyttades till sidorna.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1736	1600-talsaltartavlan renoverades av Johan Hernell. Bänkarna målades av Johan Hernell.	GK, Inskr. SvK
1737	Ny predikstol, donerad av landshövding Johan Grönhagen. Trappa till predikstolen från en öppningen i muren till sakristian, vilken trol. togs upp vid detta tillfälle. Utvändig trätrappa samt dörr till sakristians vind inrättades.	GK, SvK SvK SvK
1730-tal	Bänkar med målning.	SvK
1741	Epitafiet över M. M. Majalander renoverades av Karl Tielström.	SvK
1776	Ljuskrona av mässing, inköpt från Skultuna mässingsbruk.	SvK
1786	Gravsten i korgolvet över kyrkoherde J. Bolin (återanvänd gravhäll från S:t Görans ruin i Visby, ursprungligen lagd över Eyko slaktare och hans hustru 1343).	SvK
o. 1800	Timglas, stulet 1987.	SvK
1851	Kyrkan restaurerades. Bl.a. ”vitlimmade” den invändigt och en inskrift från 1633 ovanför sakristiangången bortskrapades.	SvK
1873	Orgelläktare, ritad av arkitekt Johan Fredrik Åbom. Orgel av Åkerman & Lund, Stockholm.	JH ISO
1880-tal	Långhusets rosettfönster i V gaveln tillkom.	GK
1894	Kyrkklockan gjuten av K. G. Bergholtz, Stockholm.	GKR
1896	Ljuskrona av mässing (20 pipor), skänkt till kyrkan.	SvK
1900	Ljuskrona av mässing (24 pipor), skänkt till kyrkan.	SvK
1902	Invändig restaurering i nygotisk stil, arkitekt Gustaf Pettersson, Stockholm. – Nya bänkar och nytt altarskrank. – Ny altartavla. – Altartavlan från 1600-talet sattes upp på Ö väggen i långhuset. – Vindfång innanför S långhusportalen. – Rivning av orgelläktaren. – Vedkaminer – Nya fönsterglas. – Troligen ersattes fal- och tegeltaken på långhuset med falsad plåt vid detta tillfälle (enl. foto i ATA fanns plåten 1908).	GK, SvK JH GK, ATA GK, SvK GK, ATA ATA ATA JH ATA
1903	Predikstolen ändrades (ev. var det vid detta tillfälle som trappan flyttades till korsidan).	ATA

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1906	Predikstolen restaurerades och målades om.	SvK, Inskr.
1914	Kyrkklockan nygjuten (en äldre, medeltida avlägsnades).	GKR, SvK
1916-17	Den nya kyrkogården i Ö anlades.	SvK, ATA
1924	Järnrist och dike utanför den S kyrkogårdsingången togs bort. Runsten, inmurad i Ö korgaveln, uttagen och sedermera (1948) skänkt till SHM, Stockholm.	SvK ATA
1920-tal	Centralvärmeledning med värmekammare i en avdelad del av sakristian. Dörr mot N togs upp i sakristian. Ev. tillkom även ny omfattning till sakristifönstret.	SvK SvK
1939	Svenskbyklockstapeln uppsattes på kyrkogården, arkitekt Erik Lundberg, Stockholm (RAÄ).	ATA
1940	Värmeledning (vattenburen) installerades med pannrum i en del av sakristian.	ATA
1948	Nytt, fristående pannrum byggdes N om kyrkan, arkitekt Olle Karth, Visby.	ATA
1950	Åskledare.	ATA
1951	Elbelysning installerades.	ATA
1953	Högtalaranläggning. Plåttaket målades.	ATA ATA
1961	El-ringning	GKR
1962	Krucifixet konserverades av konservator Erik Olsson, Sanda.	ATA
1965	Invändiga restaureringsarbeten, konservator Erik Olsson, Sanda: – Rengöring samt kalkning och patinering av väggar och valv i kyrkorummet. – Bänkar, predikstol, altarring och sakramentsskåp rengjorda och fernissade. – Altartavlan och epitafierna från 1600-talet rengjorda och fernissade. – Ett 1600-talsepitaflum, påträffat på kyrkvinden, rengjort, kompletterat och fernissat samt uppsatt på N väggen i kyrkan. – Orgelhusets originalmålning framtagna. – Utvändigt reparation av fasadputs och rengöring av portaler.	ATA

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
	– Högtalarsystemet utbytt.	
1969	Stormskada på plåttaket på S sidan.	ATA
1982	Ljuskrona skänkt av Erik och Emmy Larsson, Roma.	Förs.
1990	Orgeln renoverades av J. Künkels Orgelverkstad AB, Lund.	ISO
	Utvändiga reparationsarbeten efter förslag av arkitekt Jan Utas, ATA Visby, entreprenör Byggnadshyttan på Gotland:	
	– Omläggning av korets och sakristians tegeltak på tät bördning.	
	– Reparation av rötskador på takryttaren.	
	– Reparation av klockdäcket i takryttaren.	
	– Inspektionsbryggor på vindarna.	
	– Hissar till ljuskronorna.	
	– Putslagning och kalkavfärgning av fasaderna.	
1994	Pannrums- och personalbyggnaden på kyrkogården förlängdes efter ritningar av arkitekt Birger Andersson, Sanda.	Förs.
1998	Minneslund och urlund anlagd på kyrkogården.	ATA
1997	Bänkskärm från den rivna orgellådan uppsattes som ATA ”dragskydd” vid orgeln.	ATA
	Föryngring av träd på kyrkogården.	ATA
2001	Timglas nyttillverkat (kopia av 1800-talstimglaset).	Förs.
2004	Verkstads- och förrådsbyggnaden på kyrkogården byggdes efter ritningar av arkitekt Birger Andersson, Sanda..	Förs.
2006	Värmeanläggningens oljepanna ersattes med ett pelletsaggregat.	Förs.

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
Förs.	Uppgift från församlingen.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Rohr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
JH	Joakim Hansson, 1800-talets kyrkorestaureringar. I: Byggnadshyttan 2005-2006. 2007.
o.	omkring
ohh	och hans hustru
RAÄ	Riksantikvarieämbetets byggnadsregister, 1998.
s.	sent
Strelow	Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland, bd IX:2, 2001.
t.	tidigt

